

Delrapport 1

Skolemiljøprogrammer – effekter og praksis

Hvilken effekt har skolemiljøprogrammene Olweus, Zero, PALS og Respekt? Forskere fra NOVA har vurdert kvaliteten på programmene og egne effektevalueringer og undersøkt hvordan skoler bruker programmene.

RAPPORT | SIST ENDRET: 13.11.2014

Tittel:

Felles fokus - en studie av skolemiljøprogrammer i norsk skole

Rapporten:

Last ned rapporten hos OsloMet (PDF)

Forfatter:

Ingunn Marie Eriksen, Kristinn Hegna, Anders Bakken, Selma Therese Lyng

ISBN:

978-82-7894-525-4 (Nettutgave)

ISBN:

978-82-7894-524-7 (Papirutgave)

Utgiver:

NOVA

År:

2014

Rapportserie

Se også delrapport 2:

Skolers arbeid med elevenes psykososiale miljø – gode strategier, harde nøtter og blinde flekker

NOVAs rapport viser at Olweus-programmet har de mest konsistente funnene og de største effektene. Det

er også høy kvalitet på store deler av evalueringene av Olweus-programmet. NOVAs gjennomgang av evalueringene til Zero og Respekt viser større variasjon. Resultatene er ikke like konsistente og antallet analyser er mindre enn det som er tilfellet med Olweus-programmet.

PALS-programmet har kun én evaluering fra norske forhold, og den er basert på kun fire skoler. Det er derfor satt i gang en ny evaluering av skoler som benytter PALS-programmet i Norge.

Selv om alle programmene kan vise til noen positive endringer i skolemiljøet, er det for flere av programmene usikkert om det er programmene i seg selv som har bidratt, eller om andre forhold har hatt betydning.

Skolene tilpasser programmene til sine utfordringer

For å få vite hvordan skolene bruker programmene gjennomførte NOVA spørreundersøkelser til 800 skoler i østlandsområdet. Resultatene viser at åtte av ti skoler benytter ett eller flere skolemiljøprogram.

Kartleggingen viser også at mange skoler har en pragmatisk tilnærming til arbeidet med skolemiljøet, og at de er inspirert av ulike elementer fra ulike program. NOVA mener derfor at det finnes en glidende overgang mellom skoler som i all hovedsak forholder seg til ett program, og skoler som tar i bruk mange elementer i arbeidet med skolemiljøet, og i mindre grad rendyrker bruken av programmer.

Forskerne finner at mange skoler tilpasser programmene til skolens virkelighet, og at dette er et viktig grep for å skape engasjement og eierskap til arbeidet.

Utdanningsdirektoratets kommentar til rapporten

Tidligere analyser av Elevundersøkelsen viser at elever på skoler med mobbeprogrammer ikke melder om mindre mobbing enn elever på skoler uten slike programmer. Rapporten fra NOVA utfyller tidligere rapporter og viser at antimobbeprogrammer kan være et nyttig verktøy for skoler. Rapporten gir oss verdifull kunnskap om hvordan skoler faktisk bruker programmene. Det er interessant at mange tilpasser programmene slik at de fungerer til skolens egne utfordringer.

Vi mener at tiltak mot mobbing må være en del av skolens helhetlige arbeid med læringsmiljøet. Skolene må satse på klasseledelse og godt samarbeid med foreldrene, utvikle gode relasjoner mellom elevene og prioritere skoleledelse.

Fakta om studien:

- Utdanningsdirektoratet har bestilt en studie som har som mål å få mer kunnskap om det psykososiale miljøet i grunnopplæringen. NOVA skal levere to rapporter.

- I den første, som nå er klar, ser forskerne nærmere på de fire skolemiljøprogrammene som har fått implementeringsstøtte fra Utdanningsdirektoratet: Olweus, Zero, Respekt og PALS. I rapporten går forskerne igjennom effektstudiene som har evaluert virkningene av programmene, for å vurdere studienes kvalitet. Forskerne ser også på skolenes bruk og forståelse av programmene.
- I den andre rapporten skal forskerne studere hvordan skoler tar i bruk andre metoder for å forbedre elevenes trivsel og redusere uønsket atferd, og hvordan de psykososiale utfordringene i skolen fortøner seg fra elevenes eget perspektiv.